

ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ У ХНМУ – ПРОВІДНИЙ ШЛЯХ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ

МАТЕРІАЛИ
LII навчально-методичної конференції ХНМУ

Міністерство охорони здоров'я України
Харківський національний медичний університет

**Впровадження
інноваційних технологій організації
навчального процесу у ХНМУ –
провідний шлях підвищення якості
вищої медичної освіти**

**Матеріали
LII навчально-методичної конференції ХНМУ**

м. Харків, 30 січня 2019 року

Харків
ХНМУ
2019

удосконаленні організації та змісту системи освіти в медичному ВНЗ з урахуванням сучасних вимог до фахівця. Спрямованість цих досліджень має на меті досягти ефективності, результативності та досконалості в професійній діяльності [3]. У роботі використовували соціально-психологічний тренінг з розвитку комунікативної компетенції.

Результати дослідження. Більшість студентів засвоїло, що досягнення бажаного результату в спілкуванні з пацієнтом залежить від того, наскільки можливо передбачати його поведінку, реакцію на питання, дії з приводу загального огляду та інших маніпуляцій, а також яким чином треба будувати взаємовідносини. Необхідно враховувати інтелектуальний та культурний рівень пацієнта, його спосіб життя, характер, звички, переконання, те, що складає внутрішній зміст людини. Треба приділяти увагу виразу обличчя, міміці та пантоміміці, жестикуляції, тону, модуляції голосу, інтонації, у цілому зовнішньому вигляду.

Згідно з даними досліджень, вербальне спілкування передає тільки 7% інформації, у той час як невербальні засоби спілкування мають 93% відомостей про стан пацієнта, розстановку акцентів в думках, які висловлюють з приводу предмета бесіди та про ставлення до лікувально-діагностичного процесу. Тому в процесі проведення тренінгу майбутні лікарі відпрацьовували навички отримання інформації за допомогою немовних "знаків".

Таким чином, використання в навчальному процесі підготовки майбутніх лікарів сучасних технологій у вигляді соціально-психологічного тренінгу з розвитку комунікативної компетенції сприяє підвищенню ефективності спілкування за напрямом "лікар-хворий", здійсненню лікувально-діагностичного процесу та визначенню реабілітаційних заходів.

Література

1. Немов Р. С. Кн. 2. Психологія образования. – 1995. – 2-е изд. – 496 с.
2. Мозгова Т.П. Патерн комунікативної культури майбутніх лікарів / Т.П. Мозгова, І.В. Лещина, С.В. Федорченко // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 210-річчю ХНМУ "Гендер. Екологія. Здоров'я". – Харків. – 2015. – С. 232–233.
3. Куніцина В. Н. Міжособистісне спілкування: підручник для ВНЗ / В. Н. Куніцина, М. В. Казарінова, В. М. Погольша. – СПб. : Пітер, 2002. – 544 с.

ДОСВІД РОБОТИ З ІНОЗЕМНИМИ СТУДЕНТАМИ НА КАФЕДРІ СТОМАТОЛОГІЇ ДИТЯЧОГО ВІКУ, ДЦП ТА І ХНМУ

*Назарян Р. С., Іскоростенська О. В., Ткаченко М. В.,
Кузіна В. В., Тіщенко О. В.*

Традиційна система навчання іноземних студентів у вищих навчальних закладах медичного профілю потребує впровадження інноваційних технологій. В умовах упровадження сучасних педагогічних технологій організація евристичного навчання іноземних студентів є актуальним питанням сьогодення [1].

Евристичне навчання студентів – це безперервне відкриття нового. Евристика (від грецьк. *heurisko* – шукаю, знаходжу, відкриваю) – метод на-

вчання, що сприяє розвитку кмітливості, активності студентів. Цей метод передбачає "використання викладачем спеціально підібраних питань, що підводять тих, хто навчається, до самостійного відкриття нового, до необхідних висновків" [2].

На практичних заняттях з дисципліни "Дитяча терапевтична стоматологія" для іноземних студентів 4–5-го курсів стоматологічного профілю (російськомовних та англомовних) ми застосовуємо евристичні методи навчання. Так, кожне заняття починається з так званої інтелектуальної вправи-розминки, коли студенти по черзі дістають із скриньки різнокольорові папірці із завданням до теми заняття. Як завдання використовуємо так звані ключові фрази до того чи іншого захворювання або вже сформульований діагноз, до якого потрібно додати скарги пацієнта, методи дослідження, лікування тощо. Перед кожним заняттям викладач додає папірці із завданнями, щодо тематичного плану з дисципліни. Упродовж семестру скринька поповнюється новими завданнями, і на кожному занятті викладач перевіряє рівень засвоєння, "виживання" знань студентів. Усі ці вправи орієнтовані на ліцензійний іспит "Крок 2. Стоматологія", тож студенти, починаючи з 4-го курсу, залучаються до процесу підготовки до випускної атестації. Хочемо відзначити, що іноземні студенти (як російськомовні, так і англомовні) із задоволенням залучаються до гри-розминки. На початку семестру вони дещо напружені, але з кожним наступним заняттям, коли рівень їхніх знань значно покращується, вони із задоволенням беруть участь у грі, навіть наполягають на додаткових завданнях, щоб перевірити свої набуті знання.

Елемент гри на етапі ведення практичного заняття активізує навчально-пізнавальну й інтелектуальну діяльність студентів [3].

Одним з виховних моментів при проведенні практичного заняття є підтримання дисципліни. Необхідно враховувати особливості характеру іноземних студентів як хлопців, так і дівчат, специфіку їхнього спілкування. Іноді вгамувати надто імпульсивних і голосних студентів становить значні складнощі для викладача. Але ми знайшли вихід. На початку знайомства з групою вже можна визначити "лідерів" порушення дисципліни. У дружній, привітній формі оголошуємо паралельну гру. Умови гри: студент дістає зі скриньки папірець із завданням, оголошує його та намагається відповісти. Під час його відповіді в навчальній кімнаті стоїть тиша. Якщо студент не в змозі відповісти на питання, він просить допомоги в колег. Якщо під час відповіді студента хтось вигукує якусь інформацію, не даючи можливості своєму колезі правильно сформулювати відповідь, або робить зауваження, або просто розмовляє із сусідом, викладач робить помітку щодо цього студента. У кінці заняття викладач оголошує "переможця" гри в номінації "Найбільш невитриманий лікар". За нашим багаторічним досвідом, ці виховні засоби позитивно сприймаються студентами. Студенти, активні у навчальному процесі, підтверджують правильність виховних дій викладача по відношенню до їхніх колег, які на наступних заняттях намагаються змінити свою поведінку, тим самим зменшуючи кількість позначок викладача. Таким чином, на практичному занятті встановлюється доброзичлива атмосфера, що мотивує студентів до зацікавленості предметом, піднімає

авторитет викладача та, як наслідок, підвищує якість навчання іноземних студентів.

Цілеспрямоване та послідовне використання евристичних методів у межах традиційного навчання сприяє встановленню та розвитку творчого потенціалу студентів, активізує їхню діяльність. При вирішенні клінічних завдань (що сформульовані за зразком завдань до ліцензійного іспиту "Крок 2. Стоматологія") ми використовуємо таку форму навчання, як евристична бесіда. Ця форма навчання складається з низки питань, що пов'язані між собою за змістом, та кожне з питань є етапом на шляху вирішення відповідного комунікативного завдання, або потребує від студента пошуку відповідних роздумів [4].

Засвоєння великої кількості навчальної текстової інформації ускладнене для переважної більшості іноземних студентів через мовний бар'єр (різний рівень володіння російською та англійською мовами). Нерозуміння матеріалу, як наслідок, спричиняє в них швидку втому, незацікавленість предметом тощо. Тому основне завдання викладача при роботі з цією категорією студентів – акцентувати їхню увагу на головних положеннях і поняттях, що необхідно враховувати при вивченні навчального матеріалу.

Зважаючи на те, що більшість людей краще сприймають наочну інформацію, ми на заняттях широко використовуємо методи візуалізації навчального матеріалу. Окрім традиційних методів (мультимедійна презентація, відеофільми тощо), ми застосовуємо методи так званого "різнокольорового уявлення матеріалу" щодо деяких захворювань, наприклад, неускладненого й ускладненого карієсу, гострого та хронічного запалення ясен і т. ін. Для цього потрібне лише бажання викладача, маркерна дошка, різнокольорові маркери, а також набір фотографій із клінічними випадками та рентгенограми.

Схематично можна відтворити зображення патологічних процесів у твердих тканинах зубів, а саме: глибину каріозної порожнини, відповідно до класифікації, наявність сполучення між каріозною порожниною та порожниною зуба, резорбцію кісткової тканини при різних формах хронічного періодонтиту. Покращує уявлення студентів про стан пульпи під час тих чи інших процесів забарвлення пульпи у відповідній відтінок. Наприклад, жовтий колір пульпи (умовно) – це її стан при гострому серозному пульпіті, зелений – під час гнійного запалення. Ми зображуємо пульпу синього кольору з червоними прожилками під час хронічного фіброзного пульпіту, при хронічному гангренозному пульпіті – залишки пульпи зеленого кольору із червоними прожилками, а при хронічному гіпертрофічному пульпіті – поліп пульпи червоного кольору, що заповнює каріозну порожнину. Такі схематичні рисунки дуже чітко відтворюють клінічну ситуацію, що описана в підручнику або в завданні до ліцензійного іспиту, та добре сприймаються студентами (рис. 1, 2).

Колір ясен при гострому та хронічному запаленні також можна ілюструвати за допомогою кольорів, акцентуючи увагу студентів на відтінках червоного. У літературі описання цих відтінків різноманітне (від яскраво-гіперемованого та яскраво-червоного до гіперемованого з цианотичним відтінком тощо). Після роз'яснення цих незрозумілих для більшості студентів термінів з метою засвоєння матеріалу викладач пропонує знайти в навчальній кімнаті або на особистих речах відповідний відтінок.

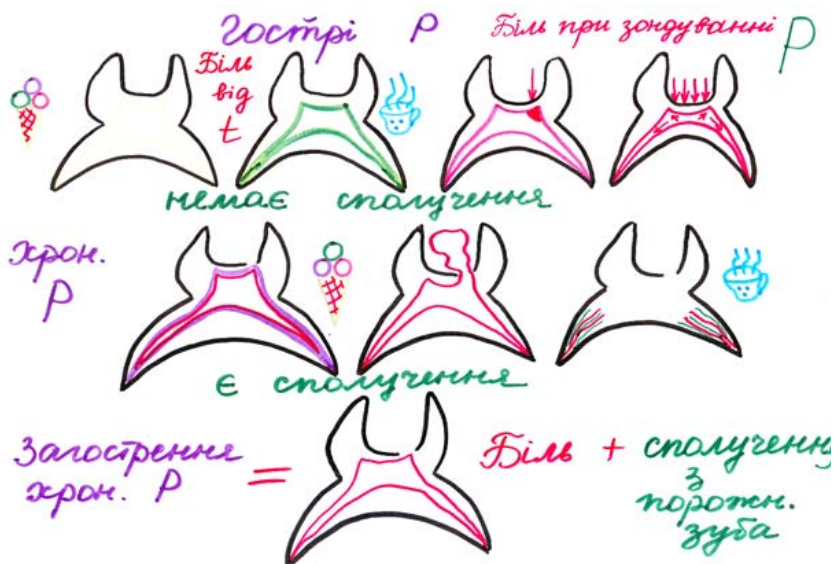

Рис. 1. Схематичне зображення патологічного процесу при різних формах пульпіту

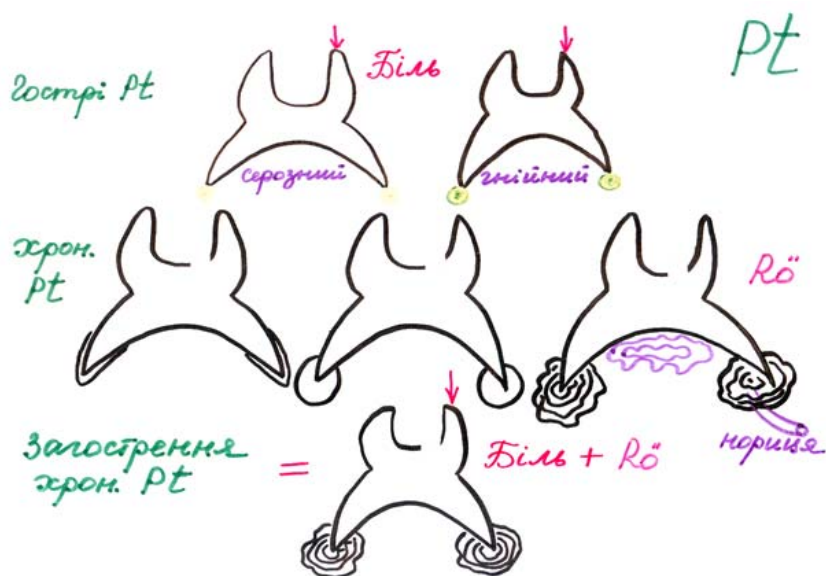

Рис. 2. Схематичне зображення патологічного процесу при різних формах періодонтиту

Схематичне та різнокольорове подання матеріалу допомагає студентам уявити, що насправді відбувається в організмі при тому чи іншому патологічному стані. Схвально, що студенти фотографують схеми, відзначають, що саме тепер все стало зрозумілим, і на наступних заняттях швидко знаходять правильну відповідь на відповідній схемі.

Щороку ми зіштовхуємося з такими ситуаціями, коли іноземні студенти не розуміють висловів, що використовують у навчальній літературі для опису характерних для захворювання симптомів. Це стосується, наприклад, розділу "Захворювання слизової оболонки порожнини рота в дітей". А саме: "...елементи ураження у вигляді кокард..." при багатформній ексудативній еритемі; "...симптом роси на губах..." при гландулярному хейліті; "...малиновий язик..." при скарлатині тощо. Звичайно, не всі процеси можна презентувати у вигляді різнокольорових схем, але при бажанні пояснити матеріал ми наводимо асоціації із життя, що є адаптованими до рівня сприйняття інформації іноземними студентами.

Практична частина заняття проходить у лікувальній залі та супроводжується оглядом пацієнтів або студентів цієї групи. Використання інноваційних технологій у навчальній діяльності, а саме застосування інтраоральної камери *Solar Cam* (ESPEC Corp, Японія) для візуалізації поверхні зубів і слизової оболонки порожнини рота, дає змогу отримати зображення клінічної ситуації в збільшеному розмірі на моніторі для більш чіткого уявлення студентів про патологічні процеси в порожнині рота.

Таким чином, евристична діяльність студентів на практичних заняттях з дитячої терапевтичної стоматології допомагає проявити їхній інтелектуальний і творчий потенціал. Студент набуває не тільки знань, а й досвіду креативної діяльності, розуміє, як ці знання використовувати на практиці. Евристична технологія збагачує навчання варіативними формами та методами продуктивного навчання.

Література

1. Чернова К. В. Элементы эвристического обучения на занятиях РКИ / К. В. Чернова // Тенденции и проблемы языковой подготовки иностранных студентов в современных условиях: Материалы заочной Международной научно-практической интернет-конференции (13–17 мая 2013 г., г. Запорожье). – Запорожье, Изд-во ЗГМУ, 2013. – С. 158–161.

2. Азімов Е. Г., Щукін О. М. Новий словник методичних термінів і понять (теорія і практика навчання мовам). – М : ІКАР, 2009. – 448 с.

3. Хуторской А. В. Дидактическая эвристика. Теория и технология креативного обучения : научное издание / А. В. Хуторской. – М.: Изд-во МГУ, 2003. – 416 с.

4. Аганисьян В. М. Учебный диалог как психологический фактор развития эвристического мышления обучающихся [Текст] : автореф. дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.07 / В.М. Аганисьян; С.-Петербург. гос. ун-т. – СПб., 1999. – 36 с.